

Sygn. akt III AUa 629/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia SA Jolanta Hawryszko (spr.)
Sędziowie:	Beata Górską Urszula Iwanowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 23 kwietnia 2020 r. w S.

sprawy Z. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o składki

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 4 listopada 2019 r., sygn. akt VI U 1422/19

1. oddała apelację,

2. zasądza od Z. G. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. kwotę 500 (pięćset) złotych odstępując od obciążenia ubezpieczonego w pozostałym zakresie kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Urszula Iwanowska	SSA Jolanta Hawryszko (spr.)	Beata Górską

Sygn. akt III AUa 629/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. 28.03.2019 r. wydał decyzję określającą wysokość zadłużenia Z. G. z tytułu składek na kwotę 28.400,67 zł.

Odwołanie od decyzji złożył Z. G., który wskazał, że wbrew temu na co wskazuje zaskarżona decyzja, przez cały okres prowadzonej działalności gospodarczej prawidłowo naliczał i odprowadzał należne składki do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonał ponownej analizy dokumentacji ubezpieczeniowej zaewidencjonowanej na koncie płatnika, w wyniku której stwierdzono, że część należności uległa przedawnieniu. W skutek tego wydał 17.06.2019 r. nową decyzję, która w części zmieniła decyzję z 28.03.2019 r. i określił wysokość zaległości płatnika na kwotę 20.788,27 zł. Od tej decyzji ubezpieczony również złożył odwołanie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, po połączeniu spraw z odwołań od ww. decyzji, wyrokiem z 4 listopada 2019 r.: umorzył postępowanie w części uwzględnionej decyzją z 17.06.2019 r.; zmienił zaskarżone decyzje i ustalił, że ubezpieczony Z. G. nie jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z tytułu nieopłaconych składek i odsetek za zwłokę na ubezpieczenie społeczne za okres od 1.01.2013 r. do lutego 2014 r.; w pozostałym zakresie oddalił odwołania; zasądził od ubezpieczonego na rzecz Zakładu 889,90 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że Z. G. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą był zobowiązany do zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne. Ubezpieczony nie dopełnił ciężącego na nim obowiązku - nie opłacił w terminie obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne od maja 2012 do września 2014 oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne od września 2015 do maja 2017. W konsekwencji, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wszczął postępowanie w sprawie określenia wysokości należności ubezpieczonego z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i pismem z 2.02.2018 r. zawiadomił Z. G. o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne. W dniu 23.01.2019 r. ubezpieczonemu doręczono zawiadomienie o zakończeniu ww. postępowania.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił odwołań.

Wskazał, że wobec wydania w toku postępowania nowej decyzji z 17.06.2019 r., którą organ rentowy zmienił zaskarżoną decyzję z 28.03.2019 nr (...), w części dotyczącej określenia wysokości należności z tytułu nieopłaconych składek, zgodnie z art. 477¹³ k.p.c., zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Wobec powyższego postępowanie w części uwzględnionej decyzją z 17.06.2019 r. zostało umorzone, na podstawie art. 355 §1 k.p.c. w związku z art. 477¹³ k.p.c.

Dalej Sąd Okręgowy wskazał, że przedmiotem sporu była kwestia, czy organ rentowy słusznie stwierdził, że Z. G. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na kwotę 20.788,27 zł, w tym na ubezpieczenie społeczne za okres styczeń 2013 / wrzesień 2014 (kwota 13.830,36 zł) plus odsetki (kwota 6.327 zł) oraz na ubezpieczenie zdrowotne za okres wrzesień 2015/ maj 2017 (kwota 541,91 zł) plus odsetki (kwota 89 zł). Przy czym Sąd Okręgowy nie miał wątpliwości, że składki za okres styczeń 2013 / luty 2014 uległy przedawnieniu. Sąd I instancji w kwestii biegu terminów przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne wskazał, że została uregulowana w art. 24 ust. 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2017.1778 j.t), zwanej dalej ustawą systemową. Przepis ten obecnie, od 1.01.2012 r., na skutek wejścia w życie ustawy z 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. z 2011 r., nr 232, poz. 1378) przewiduje pięcioletni termin przedawnienia należności z tytułu składek, licząc od dnia, w którym stały się one wymagalne. Art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2002 r. stanowił, że należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, a w przypadku przerwania biegu przedawnienia, o którym mowa w ust. 5, po upływie 10 lat licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Z kolei od 1 stycznia 2003 r., na skutek wejścia w życie ustawy z 18 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2002 r., nr 241, poz. 2074), art. 24 ust. 4 przewidywał, co do zasady dziesięcioletni termin przedawnienia tych należności. Przyjmuje się, że do nieprzedawnionych do 31 grudnia 2002 r. należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne stosuje się nowy dziesięcioletni termin przedawnienia, ale również wszystkie nowe przepisy dotyczące okoliczności mających wpływ na bieg tego terminu, to jest jego przerwanie i zawieszenie, o ile

wymienione w nowych przepisach podstawy przerwania lub zawieszenia biegu przedawnienia powstały po tej dacie. Według zasady wynikającej z art. 24 ust. 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, do należności składkowych nieprzedawnionych do 1 stycznia 2012 r. (wedle starych zasad z zastosowaniem 10-letniego okresu przedawnienia) ma zastosowanie 5-letni termin przedawnienia, z tym bardzo istotnym zastrzeżeniem, że liczy się go nie od daty ich wymagalności, tak jak o tym stanowi art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, ale od 1 stycznia 2012 r. Z kolei wyjątek od tej zasady przewidziany został w art. 27 ust. 2 ustawy z 16 września 2011r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców, stosownie do którego jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed 1 stycznia 2012 r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu. Powołana regulacja oznacza, że wybór odpowiedniego terminu przedawnienia pięcioletniego (liczonego od 1 stycznia 2012 r.) lub dziesięcioletniego (liczonego od daty wymagalności składki), zależy od tego, który z nich upłynie wcześniej. Ustawodawca przyjął w tym względzie, w myśl reguły kolizyjnej *lex benignior*, że przy ocenie biegu terminu przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, do zapłaty których zobowiązany jest określony podmiot, należy stosować ustawę względniejszą.

Sąd Okręgowy zatem rozważył, że zgodnie z art. 24 ust. 4 ustawy systemowej należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, z zastrzeżeniem ust. 5-6. Zgodnie z ust. 5b art. 24 tej ustawy bieg terminu przedawnienia zostaje zawieszony od dnia podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której dłużnik został zawiadomiony, do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego. Zgodnie z art. 24 ust. 5f ustawy systemowej, w przypadku wydania przez Zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. Bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. Nie budziło wątpliwości Sądu I instancji, że na dzień wydania zaskarżonej decyzji z 28.03.2019 przedawnieniu uległy w całości składki na ubezpieczenia społeczne za okres od 1.01.2013 r. do lutego 2014, gdyż termin ich wymagalności, po dodaniu 5 lat, przypadał przed wydaniem decyzji z 28.03.2019 r. Sąd Okręgowy nie zgodził się ze stanowiskiem organu rentowego, że zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie składek z lutego 2018, zawiesiło bieg terminu przedawnienia ww. składek. Wskazał, że sprawa o tożsamym stanie faktycznym i prawnym była już przedmiotem postępowania zarówno przed Sądem Okręgowym, VI U 552/16, jak i Sądem Apelacyjnym w Szczecinie, III AUa 47/17, gdzie w wyroku z 19 września 2017 r. Sąd ten podzielił argumentację Sądu Okręgowego w zakresie przedawnienia należności z tytułu składek. We wskazanej sprawie wyjaśniono, że przepisy art. 24 ust. 5a do 5f ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przewidują w jakich sytuacjach dochodzi do zawieszenia biegu przedawnienia składek na ubezpieczenia społeczne. Sąd Okręgowy argumentował, że zaskarżone decyzje były decyzjami określającymi stan zadłużenia płatnika składek, stanowiącymi o jego zobowiązaniu do zapłaty w wysokości wynikającej ze stanu jego konta prowadzonego w ZUS. Tego rodzaju decyzje należą do kategorii czynności organu rentowego zmierzających do wyegzekwowania należności z tytułu składek, stąd zgodnie z przepisem ust. 5 b. W ocenie Sądu Okręgowego pierwszą czynnością zmierzającą do wyegzekwowania należności z tytułu składek, w tej sprawie była dopiero decyzja stwierdzająca stan zaległości z 28.03.2018 r. Przed tą datą organ rentowy nie podejmował żadnych czynności zmierzających do wyegzekwowania należności składkowych za okres od stycznia 2013 do marca 2017. Za czynności zmierzające do wyegzekwowania należności z tytułu składek uznaje się takie czynności, z których treści lub uzasadnienia wynika bezpośrednio, iż zmierzają one do ściągnięcia należności. Nie ulega wątpliwości, że czynnością taką może być doręczenie odpisu tytułu wykonawczego czy zawiadomienia o zajęciu składnika majątkowego; podjęcie tych czynności wiąże się bowiem z wszczęciem postępowania egzekucyjnego, a zatem służy wyegzekwowaniu należnych składek (patrz wyrok WSA w Gdańsku z 12.07.2017, I SA/Gd 737/17). Również za czynności zmierzające do ściągnięcia należności mogą być uznane inne czynności, tj. orzeczenia, pisma kierowane do strony itp., z których treści czy uzasadnienia wynika bezpośrednio, że zmierzają one do ściągnięcia należności (wyrok WSA w Szczecinie z 19.07.2016, I SA/Sz 637/16). Sąd I instancji zwrócił uwagę, że Sąd Najwyższy w wyroku z 29.05.2013, I UK 613/12 wskazał, m.in. że okres przedawnienia, o którym mowa w art. 24 ust. 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych jest liczony od dnia wymagalności należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne do dnia wydania decyzji zobowiązującej do zapłaty tej należności; nie są natomiast liczone okresy przypadające po wydaniu decyzji. (także Sąd Najwyższy w

wyroku 29.01.2007, II UK 116/06; Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z 4.03.2015, III AUa 1607/14; Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z 1.07.2014 III AUa 142/14).

Sąd I instancji wskazał, że w niniejszym postępowaniu, przed wydaniem decyzji z 28.03.2019 stwierdzającej stan zaległości w opłaceniu składek na ubezpieczenie społeczne, za okres od maja 2012 do września 2014 i składek na ubezpieczenie zdrowotne, za okres od września 2015 do maja 2017 brak było czynności zmierzających do wyegzekwowania należności objętych zaskarżoną decyzją. Za taką czynność Sąd I instancji nie uznał doręczenia ubezpieczonemu zawiadomienia z 2.02.2018 o wszczęciu postępowania z urzędu w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne. Sąd Okręgowy uznał, że w lutym 2018 nie doszło do zawieszenia biegu terminu przedawnienia składek objętych zaskarżonymi decyzjami, a wobec powyższego składki za okres od stycznia 2013 do lutego 2014 uległy przedawnieniu.

Natomiast w zakresie obejmującym pozostałe składki za okres od marca 2014 do września 2014 za FUS i za okres od września 2015 do maja 2017 za FUS, które stanowią zadłużenie ubezpieczonego i nie uległy przedawnieniu do dnia wydania decyzji z 28.03.2019 stwierdzającej zadłużenie ubezpieczonego, Sąd Okręgowy stwierdził prawidłowość decyzji.

Apelację od wyroku wniósł ubezpieczony, który domagał się uchylecia wyroku w części dotyczącej składek i odsetek za okres od marca 2014 do września 2014 r. i za wrzesień 2015. W części za okres od stycznia 2016 do maja 2017 wniósł o utrzymanie wyroku w mocy. W uzasadnieniu postulował, by dostrzec ustalenia protokołu z kontroli przeprowadzonej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w S. w jego przedsiębiorstwie w okresie od 30 lipca do 14 sierpnia 2013 r. W ocenie skarżącego, ustalenia kontroli pozwoliły stwierdzić, że wysokość składek jakie opłacał była prawidłowa. Kontrolę przeprowadzono na okoliczność prawidłowości i rzetelności obliczania składek, zatem obejmowała przedmiot postępowania prowadzonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jak i Sąd. Apelujący zauważył, że żaden z organów w swoich ustaleniach nie odniósł się do tego faktu. Zdaniem skarżącego, także zadłużenie z tytułu składki zdrowotnej wymierzonej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 139,69 zł i odsetki 39 zł za wrzesień 2015 nie znajdowało uzasadnienia w materiale dowodowym.

Sąd Apelacyjny rozważył sprawę i uznał, że apelacja jest niezasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy, a ustalenia oparł na zgromadzonym materiale dowodowym, którego ocena nie wykraczała poza granice wskazane w art. 233 §1 k.p.c. Sąd pierwszej instancji, w zakresie oceny dowodów, wywiódł prawidłowe wnioski i w efekcie prawidłowo zastosował prawo materialne. Stąd też Sąd Apelacyjny w całości zaaprobował ustalenia i ocenę prawną Sądu Okręgowego. W szczególności, Sąd Apelacyjny rozważył, że granice zaskarżenia (art. 378 §1 k.p.c.) wyznaczone treścią apelacji, obejmują kwestię prawidłowości rozliczenia obowiązkowych składek okres od marca 2014 do września 2014 oraz za wrzesień 2015, i nie obejmują dotychczasowego zarzutu przedawnienie należności. Należy zatem ubezpieczonemu przypomnieć o jego ustawowych obowiązkach, mianowicie że we wskazanym okresie Z. G. był zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą. W myśl art. 46 ust 1 ustawy systemowej, płatnik składek jest obowiązany, według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Obowiązek uiszczania składek na ubezpieczenia zdrowotne wynika z kolei z przepisów ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz.U. z 2018 roku, poz. 1510 ze zm.). Zgodnie z treścią art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a cyt. ustawy obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi lub ubezpieczeniem społecznym rolników, które są pracownikami w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz osoby prowadzące działalność pozarolniczą lub osoby z nimi współpracujące, z wyłączeniem osób, które zawiesiły wykonywanie działalności gospodarczej na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz.U. poz. 646) lub przepisów o ubezpieczeniach społecznych lub ubezpieczeniu społecznym rolników (art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c). Ubezpieczony był zatem zobowiązany do wykazania w niniejszym postępowaniu, że wywiązał się ze wskazanych obowiązków prawnych i opłacił obowiązkowe składki w należnych wysokościach. Apelujący podniósł więc, że

wyniki kontroli przeprowadzonej w jego przedsiębiorstwie w okresie od 30.07.2013 do 14.08.2014 utwierdziły go w przekonaniu, że odprowadził składki w prawidłowych wysokościach. Rzecz jednak w tym, że protokół kontroli, do którego odwołuje się płatnik obejmuje kontrolowany okres od stycznia 2010 do grudnia 2012. Zatem już tylko z tego względu ten dokument jest prawnie obojętny dla oceny okoliczności niniejsze sprawy. Fakt, że w okresie od stycznia 2010 do grudnia 2012 płatnik obliczał i deklarował składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne zgodnie z obowiązującymi przepisami, w żadnym razie nie przesądza o prawidłowości rozliczeń także i w dalszych okresach.

Nie ma też racji skarżący zarzucając organowi nieudowodnienie wysokości zadłużenia. W tej mierze należy odwołać się do treści art. 34 ust. 2 ustawy systemowej. Zgodnie z wymienioną regulacją obowiązkiem ZUS jest zapewnienie rzetelności i kompletności danych zgromadzonych na kontach ubezpieczonych i kontach płatników składek. Zakład Ubezpieczeń Społecznych czyni to przede wszystkim poprzez podejmowanie przewidzianych przez ustawę o systemie ubezpieczeń społecznych działań zmierzających do zapewnienia prawidłowości składanych przez płatników składek dokumentów ubezpieczeniowych (np. zawiadamianie płatników składek o stwierdzonych w dokumentach ubezpieczeniowych nieprawidłowościach, sporządzanie dokumentów ubezpieczeniowych z urzędu, korygowanie dokumentów ubezpieczeniowych z urzędu). Ewidencjonowane na kontach ubezpieczonych i kontach płatników składek informacje pochodzą, bowiem przede wszystkim z dokumentów ubezpieczeniowych przekazywanych do ZUS przez płatników składek. Przepis art. 34 ust. 2 u.s.u.s. przesądza, że informacje zawarte na koncie ubezpieczonego i koncie płatnika składek, bez względu na to, czy zostały przekazane do ZUS w formie dokumentu pisemnego, czy też w formie dokumentu elektronicznego, mają walor środka dowodowego w postępowaniu administracyjnym i sądowym (Piotr Kostrzewa, Komentarz do art.34 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, 2014.01.01, lex). Nie można także zapominać, że postępowanie z zakresu ubezpieczeń społecznych jest postępowaniem cywilnym i obowiązują w nim wszystkie reguły procesowe, również te dotyczące rozkładu ciężaru dowodu oraz terminów do składania wszelkich wniosków dowodowych. Art. 3 k.c.p. ustanawia, bowiem podstawową regułą procesową, zgodnie z którą strony są obowiązane dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek ora przedstawiać dowody. To na odwołującym się od decyzji ZUS ciążył zatem obowiązek wykazania w procesie, że w spornym okresie, w którym prowadził działalność gospodarczą, opłacił należne składki w pełnej wysokości (art. 232 k.p.c.). Tymczasem Z. G., poza gołosłownymi twierdzeniami, nie przedłożył żadnego miarodajnego dowodu na potwierdzenie powyższego, przede wszystkim nie przedstawił dowodów opłacenia obowiązkowych składek. Wobec powyższego, Sąd Apelacyjny nie miał wątpliwości co do prawidłowości rozliczeń dokonanych przez ZUS w spornym okresie, w szczególności zważywszy, że w myśl art. 34 ust. 2 ustawy systemowej : Informacje zawarte na koncie ubezpieczonego i koncie płatnika składek prowadzonych w formie elektronicznej, które przekazane zostały w postaci dokumentu pisemnego albo elektronicznego, są środkiem dowodowym w postępowaniu administracyjnym i sądowym.

Z tych względów na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalił apelację ubezpieczonego. O kosztach orzeczono uznaniowo na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z §2 pkt 5 i §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, kierując się trudną sytuacją materialną płatnika.

Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko Beata Górńska